

Бевз Світлана Іванівна,
 доктор юридичних наук, професор,
 завідувач кафедри інформаційного, господарського та
 адміністративного права
 Національного технічного університету України
 «Київський політехнічний інститут
 імені Ігоря Сікорського»

Сучасні системи зв'язку як об'єкт правового регулювання

Питання сучасних систем зв'язку породжують не лише практичний інтерес з точки зору способів комунікації пересічних громадян, але і привертають увагу науковців в аспекті вдосконалення та підвищення ефективності систем зв'язку, нормотворців - в напрямі правового врегулювання питань, пов'язаних з використанням сучасних систем зв'язку.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, напевно, найбільше змінив саме системи зв'язку. Впровадження подальших розробок в сучасні системи зв'язку продовжує їх вдосконалення, сприяє ефективності їх використання. Нові технології передачі даних, мережі доступу та інші новітні технічні рішення розширюють можливості як для пересічних громадян, так і юридичних осіб приватного і публічного права – як підприємств, установ та організацій, так і органів державної влади та і держави загалом. Утім сучасні системи зв'язку не лише спрощують процеси комунікації, але й ставлять нові виклики для правової системи нашої держави.

Зокрема, насамперед, окрім технічної складової розвитку маємо враховувати необхідність захисту особливого об'єкту, який використовується будь-якою системою зв'язку, для роботи з яким фактично і створюється нова та/або вдосконалюється існуюча система зв'язку – інформації. Визначення належного правового режиму певної інформації, порядку доступу до неї є запорукою створення не лише її технічного захисту, але й правового і в, той же час, зумовлюють вибір системи зв'язку з відповідними параметрами. «Конфіденційна інформація», «комерційна таємниця», «інформація для службового користування», «інформація з грифом «таємно»», «інформація з грифом «цілком таємно», кожна з яких має свій правовий режим, передбачають різні параметри використовуваної системи зв'язку, що мають відповідати її правовому режиму. При цьому маємо констатувати, що відповідно до частини 1 статті 21 Закону України «Про інформацію» [1] та частини 1 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [2] до інформації з обмеженим доступом належить: конфіденційна інформація; таємна інформація; службова інформація. Так, зокрема, до конфіденційної інформації в сфері господарювання відноситься комерційна таємниця. В Постанові Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 року №611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» [3]

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

ВИКОРИСТАНИХ

1. Про інформацію: Закон України від 2.10. 1992 р. №2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 15.11.2022).
2. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01. 2011 р. №2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (дата звернення: 15.11.2022).
3. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 року №611. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF> (дата звернення: 15.11.2022).
4. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. №2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 15.11.2022).
5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05. 07. 1994 р. №80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.11.2022).
6. Бевз С. І. Цифрова економіка та правове забезпечення інформаційної безпеки. Сучасні проблеми управління: управління в умовах цифрових трансформацій : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (21 листопада 2019 р., м. Київ). Київ: КІП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. С.189-191.

визначені відомості, що не можуть бути віднесені до комерційної таємниці. Утім правовий режим конфіденційної інформації в сфері господарювання загалом не визначено, що не забороняє віднести до неї будь-які відомості.

Впровадження та подальший розвиток сучасних систем зв'язку актуалізують і питання інформаційної безпеки, особливо осіб приватного права. На перший погляд, законодавчо визначені засади забезпечення такої безпеки, зокрема Законами України «Про захист персональних даних» [4] та «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [5]. Проте, як вже зазначалося [6, с.189], «ефективне застосування положень цих законів у практичній площині є ускладненим, оскільки не сформовано єдиного та однаково зрозумілого всім механізму їх реалізації. Зокрема, залишається актуальним питання створення механізму захисту даних осіб приватного права (в тому числі споживачів товарів, робіт, послуг), що залишаються в мережі Інтернет» та передаються за допомогою сучасних систем зв'язку.

Захист персональних даних займає окрему нішу серед питань правового забезпечення впровадження сучасних систем зв'язку. General Data Protection Regulation (GDPR/Регламент) – документ, який закріпив нові правила у сфері захисту персональних даних. Хоча й GDPR є внутрішнім документом Європейського Союзу, його дотримання українськими суб'єктами господарювання, які мають контрагентів та/або споживачів в ЄС, є також необхідним. Вирішення завдань, що постали відповідно до вказаного Регламенту також потребує об'єднання зусиль юристів та технічних фахівців. Наприклад, при розробці процедури повідомлення суб'єктів даних, що зумовлює вибір певної системи зв'язку, про особливості обробки їх персональних даних.

Крім того, впровадження нових систем комунікації має супроводжуватися відповідним законодавчим забезпеченням. Так, зокрема, використання органами державної влади електронних комунікацій з використанням в назві «офіційний...» породжує питання про статус інформації, що розміщується через відповідні засоби комунікації. Аналогічна ситуація виникає і відносно комунікації за допомогою соціальних мереж.

Враховуючи глобалізаційні та євроінтеграційні процеси, учасницею яких є наша держава, а також те, що сучасні системи зв'язку – електронні комунікації не мають кордонів, нормативно-правове врегулювання зазначених та інших питань, пов'язаних з впровадженням, використанням та вдосконаленням таких систем має базуватися на досвіді їх врегулювання на міжнародному рівні, що сприятиме подальшій гармонізації правової системи України з правовою системою Європейського Союзу.

Таким чином, сучасні системи зв'язку потребують комплексного законодавчого врегулювання, яке буде ефективним лише за умови врахування технічних особливостей їх функціонування. В той же новітні технологічні рішення зумовлюють розвиток їх нормативно-правового забезпечення, що лише ще раз підкреслює доцільність комплексного підходу до вирішення питань, пов'язаних з впровадженням сучасних систем зв'язку.

